

Els Pastorets de tres generacions

Els Pastorets de Girona han complert vint-i-cinc anys de representacions ininterrompudes, entre el Teatre Municipal i l'església de Sant Domènec.

En un dels últims paràgrafs del llibre *Pastorets a Girona. Crònica d'una tradició escènica* editat per l'Ajunta-

ment de Girona l'any 1990, Joan Ribas —cos, ànima i tot dels Pastorets de Girona—, amb un cert

desencís deia: «A Girona, quan plega l'organitzador de qualsevol iniciativa cultural o artística, el més segur és que seguidament la iniciativa mateixa deixi d'existir. La manca d'institucions serioses és molt greu en aquest sentit». Sortosament en aquest cas de moment s'ha equivocat. També és cert, però, que tampoc ell ha deixat

—quants anys fa senyor Ribas?—, d'aixecar-se de taula tots els dies de les festes nadalenques per dirigir-se al teatre i donar l'ordre d'aixecar el teló. Un teló que per als ulls dels infants —i altres no tan petits—, amaga un munt d'àngels, dimonis, pastors i tota una parafernàlia de difícil controlar, que ell amb un gest —o un bon crit—, sap posar en ordre.

Són ja 25 anys dels Pastorets de Girona, en aquesta nova etapa, que per inspiració de Pere Codina —llavors director del Teatre Municipal—, va començar en el llunyà Nadal de 1981. I en 25 anys hi ha hagut de tot. Els Pastorets que es representaven a La Salle, i que van ser el fonament d'aquests que ara es poden veure, s'han capgirat de dalt a baix. S'han mantingut, creat i fet desaparèixer personatges. El text «original» ha estat escurçat, allargat i tornat a escurçar amb els anys, mantenint, això sí, frases que han fet història dins els Pastorets gironins. Es pot parlar de la més rabiosa actualitat, però sant Josep, sempre dirà: «pare adoptiu del Messies, jo, farcell de llepolies, bri ressec que arranca el vent», i l'àngel Miquel es riurà de Llucifer amb un contudent «insensat!, et vols veure esmicolat per uns infants que et volen guera?», uns dels molts rodo-

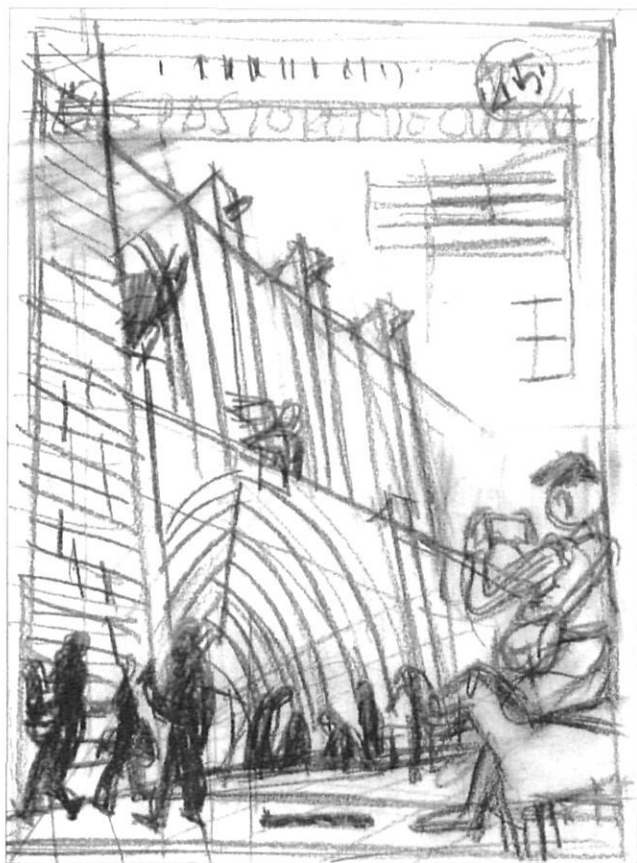
El centenari d'una òliba

L'any 1906 Prudenci Bertrana publicava *Josafat*, la narració amb la qual havia disputat —i perdut— a Josep Pous i Pagès el primer premi de la Festa de la Bellesa de Palafrugell. Bertrana anava una mica tard. Tard a decidir la seva vocació literària, fins llavors esporàdica, diletant, limitada a alguna novel·leta sentimental inèdita, col·laboracions a revistes i una primera obra titulada, precisament, *Tard*. Ja tenia trenta-nou anys i una carrera feta com a professor de dibuix i pintor que li permetia anar empenyent a rodolons la vida. Feia tard lliurant a la impremta aquella peça d'orfebreria, aquella nova visió de la bèstia i la bella reencarnats en el campaner Josafat i la bagassa Fineta, quan el modernisme tocava a la seva fi després de la batallada solemne de Caterina Albert-Víctor Català amb la novel·la *Solitud*, publicada tot just un any abans. Tard li va arribar l'èxit, de bracet amb la polèmica, casat i emmanadat, quan no era hora de fer-se l'artista rebel i provocador, com li va pertocar en el repartiment de rols fet per la Girona més resclosida.

Entretant, el mateix any un jove gironí es llicenciava en arquitectura i tornava a la seva ciutat nadiua per professionalitzar-s'hi. Rafael Masó participava, com el pintor renascut en literat, d'uns ideals renovadors per a la seva Girona, però diferia amb Bertrana en la idea de modernitat i en els canals per implantar-la. Bertrana tendia a embardissar-se en solitud, Masó a teixir xarxes d'acció i poder. Amb tot, les distàncies en edat i en ideologia no eren tan grans com per no contemplar-se l'un a l'altre amb respecte i fins i tot amb complicitat. S'havien conegut uns anys abans, a l'entorn de la revista *Vida*. Tot i que eren una mica missaires, tot i que se sentia massa ganàpia entre aquella colla de lletraferits tan tendres, Bertrana s'hi va arrecerar. Masó va dibuixar-li una òliba per a la portada del *Josafat*, un símbol prou polisèmic per complaure'ls a tots dos. Quan Bertrana fou empresonat el 1911, Masó el visità per donar-li suport (anys més tard, el mateix Masó va passar per una situació similar). Encara el 1916, quan Bertrana ja s'havia establert a Barcelona, va exposar a Athenea. Després es van distanciar, però a *El vagabund*, la segona part de les memòries *ficcionalitzades* de Bertrana, Rafael Masó apareix disfressat amb el nom de Daniel Sitjar, per a qui l'autor només té records i paraules amables.

De centenari en centenari hem arribat, doncs, a un dolç punt d'inflexió. Modernisme i noucentisme es varen trobar damunt d'un llibre, en el dibuix d'una òliba. L'òliba és nit i és saviesa, la vigilància i la cacera, la mirada i l'acció, l'ocell de l'inconegut i la mascota d'Athenea.

Josep Pujol i Coll

Un dels esbossos d'Àngel del Pozo per al cartell d'Els Pastorets de 2005.

lins que s'han mantingut per votació popular entre el repartiment. Si un any s'estrena una cançó i «no entra», al següent, en la millor tradició dels musicals de Broadway, pot haver «saltat», i en el seu lloc tornen a aparèixer els centenaris i socorredors «àngels del cel» que han baixat a la terra. Sempre iguals i sempre nous. Quan un dimoni té data de caducitat, un altre de jove el suplanta com aquell que res. Va començar-se amb apuntador i ara ni se sap que hi és... però hi és. Aquí tant es pot trobar un rei blanc llibreter —i mai falla!—, com un sant Josep que escriu llibres. Joves marxosos que ho deixen tot per fer de dimonis o tres generacions d'una família fent de pastors... Així són

els nostres Pastorets, i no els volem de cap altra manera.

Han sobreviscut un «sagnant» trasllat d'escenari, però sortosament segueixen aquí. I és que, tornant al llibre del començament, en el darrer paràgraf, en parlar de la fràgil supervivència dels Pastorets de Girona, Ribas diu: «Malgrat tot, si un dia es deixessin de representar, és ben possible que al cap de poc tornessin a rebrollar. L'esperança que resta és que així continuï essent en el futur, perquè una tradició és més forta que el que suposa la iniciativa d'un grup o d'una generació».

D'acord, però si us plau: Que puguin celebrar molts 25 anys com aquests!

Pere Garcia Vidal

La memòria de la postguerra (1940-1960)

En el Museu d'Història de la Ciutat de Sant Feliu de Guíxols, del 26 d'abril al 30 de novembre de 2005 es va organitzar una exposició temporal dedicada als primers anys de postguerra a Sant Feliu de Guíxols i la Vall d'Aro. L'època immediata després de la Guerra Civil fins als canvis socials de 1959 formaren un període difícil de la nostra història.

El Taller d'Història de Sant Feliu, format per mestres, professors i tècnics municipals de l'arxiu, museu i àrea d'educació, és responsable d'aquesta revisió històrica enguany que celebra el 20è aniversari.

Aquests 20 anys de postguerra foren temps difícils de precarietats i sovint misèries per als nostres avis i pares.

L'exposició, preparada amb gran vigor, tenia la voluntat de presentar un punt de vista ampli de l'època i alhora oferir una posada en escena molt didàctica. Foren molts els testimonis i protagonistes que hi col·laboraren aportant els seus records i vivències.

La ciutat i els seus voltants, el menjar, el mercat i les botigues, l'anar i venir, el treball, els anys de cinema i ràdio, llegir i esplaïar-se, els jocs i l'escola i el nou règim franquista eren els àmbits que es presentaven, tots molt ben documentats i exposats.

La mostra es va complementar amb una sèrie

d'activitats paral·leles formades per xerrades d'algunes persones que van viure i patir aquests anys: itineraris, conferències i un concurs literari per Sant Jordi.

En uns moments en els quals s'ha reconegut de forma molt justa i necessària la tasca humanitària endegada i portada a terme per la infermera suïssa Elisabeth Eidenbenz a la maternitat d'Elna ajudant les dones embarassades que es trobaven en el camp de refugiats d'Argelers, veiem que els fets històrics i sobretot els seus protagonistes s'han de saber i reconèixer. I exposicions com aquesta ajuden a poder compondre el trencaclosques de la història, però sobretot a poder situar correctament els seus protagonistes en el mapa històricogràfic. I si tot plegat està encertadament desenvolupat i arriba a un gran públic adult però també escolar, de ben segur que s'haurà obert l'àlbum familiar de cadascú de nosaltres.

Joan Vicens i Tarré